

Nr 261.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till beräkning av vissa inkomster å riksstaten för budgetåret 1932/1933 m. m.; given Stockholms slott den 20 maj 1932.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Felix Hamrin.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 maj 1932.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Hamrin, anhåller att med hänsyn till de förskjutningar, som under riksdagens lopp inträtt i försättningsarna för det i statsverkspropositionen framlagda statsregleringsförslaget för budgetåret 1932/1933, få underställa Kungl. Maj:t frågan om vidtagande av ändring i vissa av de i propositionen meddelade inkomstberäkningarna för nämnda budgetår, i vad angår sådana statsinkomster, vilkas avkastning helt eller delvis inflyter till allmänna skattebudgeten, samt anför därvid följande:

Vid anmälan av finansplanen i årets statsverksproposition lämnade jag en redogörelse för kassafondens ställning samt för de olika omständigheter, som påverkade utfallet av statsregleringen för innevarande

Utfallet av löpande statsreglering.

budgetår. Jag erinrade därvid, att kassafonden vid ingången av budgetåret utvisade en behållning av 75.90 miljoner kronor. Om härifrån avräknades det belopp å 31.98 miljoner kronor, som av 1931 års riksdag tagits i anspråk för finansiering av statsregleringen för budgetåret 1931/1932, kvarstode i fonden ett belopp av 43.92 miljoner kronor. Jag framhöll emellertid, att detta belopp tvevelsutan komme att starkt reduceras genom utfallet av löpande statsreglering. Hur stor denna påfrestning på kassafonden bleve, vore självfallet icke för det dåvarande möjligt att ens tillnärmelsevis beräkna. Såvitt kunde bedömas, syntes emellertid bristen i statsregleringen för 1931/1932 knappast kunna förväntas komma att understiga ett par tiotal miljoner kronor.

På nuvarande tidpunkt av budgetåret föreligga givetvis väsentligt större möjligheter att överblicka utfallet av löpande statsreglering, än vad fallet var vid statsverkspropositionens avlatande. Till stöd för ett bedömande av läget härutinnan hänvisar jag till en av riksräkenskapsverket, jämlikt dess instruktion, avgiven beräkning, dagtecknad den 29 april 1932.

Denna beräkning grundar sig på uppgifter från de olika ämbetsverken och myndigheterna. I de fall, där enligt riksräkenskapsverkets mening dessa uppgifter utvisat inkomst- respektive utgiftsbelopp, som med hänsyn till inkomstillflödet respektive utgiftsbelastningen under tidigare år eller av andra skäl kunnat antagas icke motsvara det blivande utfallet, har riksräkenskapsverket vidtagit de jämkningar, som verket ansett påkallade.

De huvudsakliga resultaten av beräkningarna sammanfattas av riksräkenskapsverket sålunda:

Av beräkningarna rörande inkomstillflödet framgår, att skattebudgetens sammanlagda inkomster beräknas överstiga de i riksstaten uppförda med 9.69 miljoner kronor. Bland inkomsterna har härvid inräknats den medelsförstärkning till bekämpande av arbetslösheten å 15 miljoner kronor, som enligt innevarande riksdags beslut tillförts budgeten över den under rubrik »I anspråk tagna kapitaltillgångar» uppförda titeln »Fonden för statsskuldens amortering». De s. k. rusdrycksmedelstitlarna utvisa ett beräknat överskott å 4.80 miljoner kronor, vilket belopp skall tillföras fonden för statsskuldens amortering. Å de titlar i övrigt, vilkas inkomster skola användas för särskilda utgiftsändamål, har beräknats ett sammanlagt överskott av 0.73 miljon kronor. Såsom slutresultat för skattebudgetens samtliga inkomstitlar framgår ett underskott, att ersättas av kassafonden, på 10.84 miljoner kronor.

Vad utgifterna beträffar beräknas dessa medföra en nettobelastning av kassafonden med 13.96 miljoner kronor.

Fjärde, femte och åttonde huvudtitlarna samt oförutsedda utgifter utvisa härvid de största överskridandena. Den beräknade merutgiften på fjärde huvudtiteln faller till huvudsaklig del på de under lantförsvaret och sjöförsvaret uppförda olika avlöningsanslagen. Merutgiften å femte huvudtiteln har sin orsak i beräknade överskridanden å bl. a. anslaget till statens kostnad för pensionstillägg och understöd enligt

lagen om allmän pensionsförsäkring, anslagen till fattigvård och barnavård samt anslagen till befattningshavare vid länsstyrelserna och till polisväsendet i riket. Åttonde huvudtitelns överskridanden hänföra sig till största delen till anslagen under folkundervisningen samt till huvudtitelns dyrtidstilläggsanslag. Överskridandet under oförutsedda utgifter hänför sig till anslaget för oförutsedda utgifter i allmänhet och har företrädesvis förorsakats av Kungl. Maj:ts beslut den 11 december 1931 att från detta anslag ställa till statens arbetslöshetskommissionens förfogande ett belopp av 3 miljoner kronor för täckande av kommissionens utgifter, intill dess frågan om beredande av ytterligare medel för innevarande budgetår hunnit bli va föremål för riksdagens beslut.

De under vederbörande huvudtitlar uppförda allmänna dyrtidstilläggsanslagen utvisa tillsammans en nettobrist å 2.07 miljoner kronor. De sammanlagda utgifterna å dessa anslag hava nämligen för budgetåret 1931/1932 beräknats till 48.21 miljoner kronor mot i riksstaten upptagna 46.14 miljoner kronor.

Såsom tidigare angivits hava skattebudgetens inkomstitlar beräknats utvisa ett underskott att ersättas av kassafonden med 10.84 miljoner kronor samt utgifterna beräknats belasta kassafonden med ett belopp av 13.96 miljoner kronor. Kassafonden skulle alltså genom statsregleringen för budgetåret 1931/1932 tagas i anspråk med ett belopp av 24.80 miljoner kronor. Då i riksstaten under i anspråk tagna kapitaltillgångar av kassafonden uppförts ett belopp av 31.98 miljoner kronor, skulle kassafonden följaktligen komma att under budgetåret 1931/1932 sammanlagt minskas med 56.78 miljoner kronor eller från 75.90 miljoner kronor till cirka 19 miljoner kronor. Däremot skulle avsättningen till fonden för statsskuldens amortering, huvudsakligen på grund av förut angivna överskott å rusdrycksmedelstitlarna, höjas från i riksstaten beräknade 27.24 miljoner kronor till 32.05 miljoner kronor. Samtidigt hava fondens kapitaltillgångar för budgetens finansiering tagits i anspråk med 31.96 miljoner kronor.

Riksräkenskapsverkets ifrågavarande beräkning, enligt vilken belastningen av kassafonden skulle komma att stiga till inemot 25 miljoner kronor, synes mig vara i huvudsak väl grundad. Kassafondens behållning skulle, enligt vad beräkningen utvisar, vid början av budgetåret 1932/1933 komma att nedgå till ej fullt 20 miljoner kronor.

Såsom framgår av finansplanen i årets statsverksproposition, utvisade efter budgetarbetets slut skattebudgetens utgiftssida ett belopp av 767.51 miljoner kronor, medan summan av skattebudgetens paräkneliga inkomster utgjorde 693.51 miljoner kronor. Ett ytterligare inkomstbelopp av i runt tal 74 miljoner kronor var sålunda erforderligt för budgetens balansering.

Det underskott som sålunda förelåg, väsentligen såsom en följd av den rådande depressionens verkningar i olika hänseenden, borde enligt vad jag i finansplanen framhöll helt täckas av nya och höjda direkta och indirekta skatter. Härutinnan framlade jag följande förslag.

På rusdrycksmedelstitlarna, vilkas avkastning enligt riksräkenskapsverkets förslag kunde för nästkommande budgetår beräknas till samman-

Statsverkspropositionen.

lagt 103.20 miljoner kronor, borde uttagas ytterligare ett belopp av 22 miljoner kronor, fördelat med 15 miljoner kronor på omsättningsskatten, 5 miljoner kronor på maltskatten och 2 miljoner kronor på partihandelsbolag.

Jag uttalade mig vidare för en skärpning av automobilbeskattningen därhän, att ifrågakavande inkomsttitel kunde höjas utöver det av riksräkenskapsverket beräknade beloppet — 65 miljoner kronor — med 15 miljoner kronor.

Genom höjning av vissa skattesatser i fråga om tobaksskatten, vilken av riksräkenskapsverket för nästa budgetår beräknats till 65 miljoner kronor, syntes mig en årlig merinkomst av 5 miljoner kronor kunna göras tillgänglig.

Beträffande den del av det erforderliga beloppet, som skäligen borde anskaffas på den direkta beskattningens väg, förklarade jag mig av huvudsakligen två skäl anse, att detta belopp icke borde uttagas genom en höjning av det procenttal av grundbeloppen, varmed inkomst- och förmögenhetsskatten utgår. Det syntes mig nämligen i rådande ekonomiska läge vara naturligt och riktigt, att å ena sidan det produktiva näringslivet så långt som möjligt skonades från nya direkta pålagor och att å andra sidan från denna beskattning undantoges de inkomsttagare, som hade de lägre och lägsta inkomsterna. Med beaktande av dessa synpunkter och under erinran jämväl om den stegring i beskattning för alla inkomsttagare, som flerstädes i landet bleve en följd av höjd kommunal utdebitering, fann jag en ökning av inkomst- och förmögenhetsskattens procenttal mindre ändamålsenlig och förordade i stället åvägbringandet av en fristående direkt beskattning av tillfällig natur, så anordnad att den träffade den skattekraft, som representerades av de högre inkomsterna och de större förmögenheterna, men lämnade fria dels aktiebolag och med dem i huvudsak likställda juridiska personer, dels inkomsttagare, vilkas beskattningsbara belopp understeg 6,000 kronor, motsvarande en genomsnittlig inkomst av något mer än 8,000 kronor. Den extra inkomst- och förmögenhetsskatten, vilken förutsattes bliva progressiv, beräknades inbringa 12 miljoner kronor.

Det belopp av 20 miljoner kronor, som härefter återstod för att få budgeten att balansera, ansåg jag böra anskaffas genom höjning av vissa tullar och införande i samband därmed av accis på inhemsk tillverkning.

*Förslag be-
träffande de
särskilda
skatte-
höjningarna.*

Närmare utformade förslag i de hänseenden, som av mig i finansplanen angivits, hava sedermera i särskilda propositioner förelagts riksdagen. Med vissa undantag hava dessa förslag redan av riksdagen behandlats.

Sålunda har i propositionen nr 59 framlagts förslag om tilläggstullar för vissa lyxbetonade samt mer eller mindre umbärliga varor. Dessa tilläggstullar beräknades medföra en inkomst av 19 miljoner kronor, till följd varav tullmedlen antogos skola under budgetåret 1932/1933 komma

att uppgå till 152 miljoner kronor. Sedan denna proposition bifallits av riksdagen, har förordning i ämnet utfärdats, vilken trätt i kraft den 1 februari 1932. Samma dag har även en av riksdagen, med bifall till propositionen nr 61, antagen förordning om accis å silke trätt i tillämpning. Accisen har beräknats för nästkommande budgetår inbringa 1 miljon kronor.

Förslag om höjning av maltskatten har förelagts riksdagen genom proposition nr 31 och har av riksdagen godkänts. Likaså har i proposition nr 32 föreslagen höjning av skattesatserna för vissa tobaksvaror vunnit riksdagens gillande. I överensstämmelse härmed utfärdade författningar om ändringar i förordningen angående tillverkning och beskattning av maldrycker samt i förordningen angående statsmonopol å tobakstillverkningen i riket hava tillämpats från och med den 1 mars 1932.

Sedan riksdagen i allt väsentligt godkänt i proposition nr 174 föreslagna ändringar i fråga om automobilbeskattningen, hava i ämnet utfärdade författningar beträffande de särskilda skatterna å automobilgummiringar samt å bensen trätt i kraft den 1 maj 1932. Den samtidigt utfärdade författningen om ändring i vissa delar av förordningen om automobilskatt gäller däremot först från och med den 1 januari 1933.

I proposition nr 30 föreslagen höjning av omsättnings- och utskänkningsskatten å spritdrycker har av riksdagen bifallits för tiden intill utgången av löpande budgetår. Höjningen har trätt i kraft den 1 februari 1932. Däremot har riksdagen icke fattat ståndpunkt till förevarande skattefråga, såvitt angår nästa budgetår.

Icke heller har i propositionen nr 33 framlagt förslag om extra inkomst- och förmögenhetsskatt ännu varit föremål för riksdagens beslut.

Under riksdagens lopp hava åtskilliga ändringar vidtagits i avseende å budgetförslagets utgiftssida. Härvid må till en början erinras om Kungl. Maj:ts förslag om ökning av anslaget under femte huvudtiteln till arbetslöshetens bekämpande med 5 miljoner kronor utöver det i statsverkspropositionen för ändamålet beräknade beloppet av 20 miljoner kronor. I åtskilliga fall har vidare riksdagen på initiativ av enskilda motionärer anvisat anslag till högre belopp än det av Kungl. Maj:t föreslagna eller å nästa års riksstat uppfört anslag, som icke varit upptagna i budgetförslaget. Bland dylika utgiftsökningar må nämnas de höjningar å tillhoppa 0.44 miljon kronor, som av riksdagen beslutats i fråga om vissa under femte huvudtiteln uppförda anslag till statsbidrag till driftkostnader för anstalter, som drivas av landsting, kommuner eller enskilda. Till statsbidrag till nyodling och betesförbättring å ofullständiga jordbruk har riksdagen under nionde huvudtiteln anvisat ett anslag å 1.20 miljon kronor, som icke upptagits i riksstatsförslaget. Under samma huvudtitel har statens skogsutdikningsanslag av riksdagen höjts med 0.20 miljon kronor utöver det av Kungl. Maj:t äskade beloppet. Den av riksdagen vidtagna ändringen i Kungl. Maj:ts förslag om sänkning av riksdagsmannaarvodena beräknas

Under riksdagens lopp vidtagna ändringar å skattebudgetens utgiftssida.

jämte den av Kungl. Maj:t föreslagna utökningen av riksdagsmännens rätt till fria hemresor, enligt en från riksgäldskontoret lämnad uppgift, komma att minska den i statsverkspropositionen beräknade besparingen å 0.37 miljon kronor till 0.11 miljon kronor och sålunda medföra en kostnadsökning av 0.26 miljon kronor. Inberäknat sistnämnda belopp uppgå de på initiativ från riksdagens sida beslutade utgiftsökningarna till 2.57 miljoner kronor. Å andra sidan äro också att anteckna vissa anslagsminskningar. Den mest betydande är den av riksdagen vidtagna sänkningen med 0.20 miljon kronor av det under sjunde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till kostnader för årlig taxering.

Slutligen må erinras, att Kungl. Maj:t i en den 13 denna månad dagtecknad proposition föreslagit riksdagen att under nionde huvudtiteln anvisa ett anslag å 15 miljoner kronor för utlämnande av stödlån åt jordbrukare.

Frånsett sistnämnda anslag torde man med utgångspunkt från hittills av riksdagen beslutade utgifter och, i den mån beslut ännu ej av riksdagen fattats, från Kungl. Maj:ts förslag i ännu icke avgjorda anslagsfrågor, enligt vad verkställt överslag giver vid handen, hava att räkna med att skattebudgeten i förhållande till statsverkspropositionen ökats med i runt tal 7.22 miljoner kronor. Givetvis har vid denna beräkning hänsyn ej kunnat tagas till motionsvis gjorda framställningar i anslagsfrågor, som ännu ej blivit av riksdagen avgjorda.

*Ny beräkning
av vissa in-
komsttitlar.*

Vid framläggandet av den av mig uppgjorda finansplanen för budgetåret 1932/1933 framhöll jag, hurusom statsregleringsförslaget måste erhålla sin prägel av den fortgående depressionen inom vårt näringsliv och de oberäknliga framtidsutsikterna ute och hemma. Jag erinrade om, att i lågkonjunktorens spår komme att följa starkt fallande statsinkomster samtidigt som de försämrade förhållandena på det ekonomiska området ställde kraftigt stegrade anspråk på statskassan. Beträffande konjunkturutvecklingen betonade jag de allvarliga farhågor, som det allmänna internationella läget med dess möjligheter till ogynnsamma återverkningar i olika riktningar vore ägnat att ingiva. I vissa av Europas länder vore situationen ytterst bekymmersam, och en varaktig förbättring vore knappast att emotse, innan en utjämning åvägabragts i fråga om ömtåliga problem av delvis politisk art.

De farhågor jag sålunda uttalat hava tyvärr besannats. Utvecklingen under de gångna månaderna av detta år kan förvisso icke sägas hava medfört någon ljusning i konjunkturerna vare sig för världen i allmänhet eller för vårt lands vidkommande. För Sveriges del har i stället i viss mån en skärpning av den ekonomiska krisen inträtt i samband med de allmänt kända händelser, som under den senaste tiden inträffat. Under förhandenvarande förhållanden har jag ansett det ofrånkomligt att på nuvarande skede av budgetbehandlingen upptaga spörsmålet om inkomstberäkningarna till förnyad prövning.

För att erhålla material för ett dylikt bedömande har jag, i likhet med vad som skett även föregående år, anmodat cheferna för vederbörande verk och företag att till mig inkomma med förnyade beräkningar rörande den sannolika avkastningen för nästa budgetår av vissa inkomstitlar i riksstaten, som äro av större betydelse, nämligen stämpelmedel, tullmedel, tobaksskatt, överskotten å affärsverken samt rusdrycksmedlen.

Enligt de mottagna svaren skulle i fråga om de angivna inkomstitlarna anledning till sänkning av de av Kungl. Maj:t tidigare föreslagna beräkningarna föreligga beträffande stämpelmedlen med 4 miljoner kronor eller från 48 miljoner kronor till 44 miljoner kronor, beträffande tullmedlen med likaledes 4 miljoner kronor från 152 miljoner kronor till 148 miljoner kronor samt beträffande överskotten å postverket och statens järnvägar — vilka överskott i statsverkspropositionen beräknats till respektive 14.50 miljoner kronor och 23 miljoner kronor — med respektive 1.50 miljon kronor och 7 miljoner kronor. Dessa minskningar utgöra tillhoppa 16.50 miljoner kronor. Højning har icke föreslagits beträffande någon av ifrågavarande inkomstitlar.

Redan av de sålunda erhållna uppgifterna framgår, att man nödgas räkna med att brist uppstår i det föreliggande budgetförslaget.

Beräkningen av vissa av ifrågavarande inkomstitlar, nämligen affärsverkens överskott, påverkas emellertid av grunderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst. Jag ber därför att i detta sammanhang få anmäla, att jag har för avsikt att senare i dag framlägga förslag angående vissa ändringar i grunderna för dyrtidstilläggen. Dessa ändringar beräknas medföra en sammanlagd minskning i statsutgifterna av 4.40 miljoner kronor. Härav faller ett belopp av sammanlagt 2.70 miljoner kronor på budgetens utgiftssida, medan återstoden kommer budgeten till godo i form av ökning av överskotten från statens affärsdrivande verk.

Rörande beräkningen av de särskilda inkomstitlarna får jag anföra följande.

Vad först angår stämpelmedlen finner jag det med utgångspunkt från den beräknade avkastningen för löpande budgetår befogat att i den blivande riksstaten upptaga stämpelmedlen med ett något högre belopp än det av chefen för generalpoststyrelsen ifrågasatta. Jag föreslår, att inkomstiteln i fråga uppföres med 45 miljoner kronor.

I fråga om beräkningen av tullmedlen har generaltulldirektören för nästa budgetår räknat med samma nettouppbörd, fränsett tilläggstullarna, som den av mig i finansplanen beräknade, eller 133 miljoner kronor, under framhållande av att detta icke vore mera än ett antagande men ett antagande, som hade åtskilliga skäl för sig. Den uppbörd av tullmedel under 1932/1933, som vore att hänföra till tilläggstullarna, har generaltulldirektören trots sig icke böra upptaga till högre belopp än 12 eller, med en något mera optimistisk beräkning, möjligen 15 miljoner kronor. Med dessa utgångspunkter har generaltulldirektören — under förutsättning att inga nya mera ingripande importreglerings-

åtgärder komme att vidtagas samt med utgångspunkt från nu gällande ordinarie tullar och tilläggstullar — ansett nettoupbördens av tullmedel under budgetåret 1932/1933 kunna approximativt uppskattas till 148 miljoner kronor. Denna slutsiffra finner jag mig kunna godtaga.

I likhet med chefen för generalpoststyrelsen anser jag en nedsättning böra ske av det i statsverkspropositionen beräknade överskottet av postverkets verksamhet. Med hänsyn bland annat till den minskning i verkets driftkostnader, som blir en följd av det av mig framställda förslaget beträffande dyrtidstilläggens bestämmande för nästa budgetår, synes emellertid nedsättningen kunna begränsas till 1 miljon kronor och inkomstiteln följaktligen upptagas till 13.50 miljoner kronor.

Beträffande överskottet av telegrafverkets rörelse har chefen för telegrafstyrelsen ej ifrågasatt ändring av det i riksstatsförslaget beräknade beloppet, 24.50 miljoner kronor. Till följd av de minskade utgifterna för dyrtidstillägg åt verkets personal synes inkomstiteln kunna något höjas. Under erinran tillika, att rörelsen under år 1931 lämnat en i förhållande till nästföregående år stegrad vinst, föreslår jag, att telegrafverkets överskott beräknas till 25 miljoner kronor.

I avseende å statens järnvägar torde likaledes det av mig omnämnda förslaget i fråga om dyrtidstilläggen påkalla, att överskottet upptages till ett något högre belopp än det av chefen för verket föreslagna. Jag föreslår, att inkomstiteln beräknas till 17 miljoner kronor. Härvid förutsättes emellertid, att, i enlighet med vad jag i proposition nr 173 till årets riksdag förordat, ett särskilt anslag uppföres å riksstaten till utjämnande av den inkomstminskning, som uppstår för statens järnvägar till följd av eventuellt utebliven inleverering från Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag av frakttillägg för malmbanan under år 1932. Till denna fråga skall jag längre fram återkomma.

Överskottet för vattenfallsverket har av chefen för vattenfallsstyrelsen antagits komma att inflyta med det i riksstatsförslaget upptagna beloppet av 15.80 miljoner kronor. Beträffande fördelningen av detta belopp på olika rörelsegrenar har emellertid nämnde verkschef funnit vissa ändringar i förhållande till de i statsverkspropositionen gjorda uppskattningarna påkallade, nämligen en minskning för kanalverken med 250,000 kronor till 50,000 kronor och en ökning för kraftverken med motsvarande belopp till 15.50 miljoner kronor. För fastighetsförvaltningen har däremot verkschefen icke funnit anledning att föreslå någon ändring i det förut uppskattade beloppet av 250,000 kronor. Mot de sålunda gjorda beräkningarna har jag intet att erinra.

Vad angår avkastningen av inkomst- och förmögenhetsskatten, vilken som bekant grundar sig på inkomstförhållandena under år 1931, har jag för den sedvanliga kontrollräkningen låtit införskaffa material från ordförändarna i taxeringsnämnderna i riket. De beräkningar, som verkställtts med ledning av det inkomna materialet, giva efter min uppfattning vid handen, att det under numera inträdda förhållanden icke är tillrädligt

att bibehålla denna inkomsttitel vid det i statsverkspropositionen beräknade beloppet, 124 miljoner kronor. Det sammanlagda debiterade skattebeloppet synes visserligen kunna beräknas komma att tämligen nära ansluta sig till det belopp, som enligt statsverkspropositionen legat till grund för beräkningen av inkomstillflödet å titeln. I nuvarande läge måste emellertid förutsättas, att inbetalningen av den debiterade skatten kommer att lämna ett något sämre resultat än som tidigare varit anledning förmoda. Med hänsyn härtill har jag ansett försiktigheten bjuda att nedsätta det i riksstatsförslaget upptagna inkomstbeloppet med 2 miljoner kronor till 122 miljoner kronor.

Av samma skäl som nyss nämnts anser jag mig böra tillstyrka, att den för nästkommande budgetår föreslagna extra inkomst- och förmögenhets-skatten, som enligt riksstatsförslaget beräknats giva 12 miljoner kronor, upptages med ett till 11,50 miljoner kronor nedsatt belopp.

Beträffande de från riksgäldskontorets förvaltning härflytande inkomsterna må till en början anmälas, att enligt inhämtad uppgift överskotten å allmänna järnväglånefonden och å fonden för låneunderstöd, vilka överskott i statsverkspropositionen beräknats till respektive 1,178,000 kronor och 1,000,000 kronor, torde böra sänkas med respektive 48,000 kronor och 400,000 kronor. Vidare är i detta sammanhang att märka, att å riksstaten böra uppföras de ränteinkomster, som kunna väntas inflyta till riksgäldskontoret i samband med de av riksdagen beslutade krediterna åt Skandinaviska kreditaktiebolaget. I fråga om sättet för redovisning å budgeten av dessa ränteinkomster, vilka enligt vad jag inhämtat kunna för nästkommande budgetår beräknas uppgå till 10,290,000 kronor, vill jag förordas, att i riksstaten upptages en särskild inkomsttitel under rubrik »Riksgäldskontorets inkomstmedel». Å denna titel, vilken synes lämpligen kunna införas omedelbart före inkomsttiteln »Andel i riksbankens vinst», böra redovisas även de riksgäldskontorets ränteinkomster m. m., vilka hittills ingått bland »Diverse inkomster». I riksstatsförslaget hava ifrågavarande ränteinkomster inräknats i sistnämnda inkomsttitel med ett belopp av 3,190,000 kronor. Enligt vad jag inhämtat anses denna siffra nu böra sänkas till 1,260,000. Den föreslagna nya titeln »Riksgäldskontorets inkomstmedel» bör i enlighet med vad sålunda anförts upptagas med 11,550,000 kronor.

Mot ränteinkomsterna å stödkrediterna svara emellertid beräknade ränteutgifter å tillhoppa 6,522,000 kronor. Härtill komma vissa andra ökning- ar i riksgäldskontorets utgifter för statsskuldens förräntning, vilka — efter avdrag av uppkommande minskningar å vissa i statsverkspropositionen upptagna ränteanslag — beräknas uppgå till i runt tal 805,000 kronor. Den sammanlagda utgiftsökningen under rubriken »Räntor å stats- skulden m. m.» skulle följaktligen utgöra 7,327,000 kronor. Närmare uppgifter rörande beräkningen av de särskilda anslagen under sagda huvud-

titel torde komma att från riksgäldskontoret tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

Inkomsttiteln »Diverse inkomster» bör i överensstämmelse med vad sålunda förordats minskas med 3,190,000 kronor och torde kunna beräknas till 4,425,000 kronor.

Enligt de nu återgivna beräkningarna skulle, om jag bortser såväl från besparingen till följd av de ändrade bestämmelserna angående dyrtidstilläggen som ock från det å riksgäldskontorets förvaltning uppkommande överskottet, bristen i allmänna skattebudgeten uppgå till omkring 25 miljoner kronor. De minskade utgifterna för dyrtidstilläggen ävensom sagda överskott nedbringa det belopp, för vilket täckning nu erfordras, till i runt tal 20 miljoner kronor.

Häri är icke inräknat det föreslagna anslaget å 15 miljoner kronor till stödlån åt jordbrukare. Ehuru jag med hänsyn till de ovissa framtidsutsikterna och de svårigheter, som kunna väntas möta för uppgörande av nästa statsreglering, finner det eljest böra i stort sett undvikas, att besparade kapitaltillgångar anlitas för att finansiera det nu föreliggande budgetförslaget, har jag dock, i betraktande av den tillfälliga karaktären av ifrågavarande anslag, ansett mig kunna tillstyrka, att fonderade medel tagas i anspråk för att bereda täckning för denna utgift. Härvid lär endast kunna ifrågakomma att anlita fonden för statsskuldens amortering.

Beträffande denna fonds ställning må erinras om följande. Vid ingången av innevarande budgetår hade fonden en behållning av 63.05 miljoner kronor. Avsättningen till fonden har i löpande riksstat beräknats uppgå till 27.24 miljoner kronor. Enligt beslut av 1931 års riksdag skola under budgetåret 1931/1932 av fonden tagas i anspråk dels 16.96 miljoner kronor för riksstatens inkomstsida, dels 0.23 miljon kronor för täckande av vissa lånemedelsförluster. Till förstärkning av de för arbetslöshetens bekämpande för innevarande budgetår anvisade medlen har vidare årets riksdag efter förslag av Kungl. Maj:t beviljat ett belopp av 15 miljoner kronor, för vilket täckning beretts ur fonden. Vid en avsättning till fonden under innevarande budgetår med det i riksstaten upptagna beloppet skulle fondens behållning vid nästkommande budgetårsskifte uppgå till 58.10 miljoner kronor.

För budgetåret 1932/1933 skulle enligt Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen framlagda förslag avsättningen till fonden begränsas till i runt tal 4 miljoner kronor. Fondens behållning skulle följaktligen stiga till 62.10 miljoner kronor. Häriifrån skola emellertid avgå dels för nedskrivning av statens järnvägars lånekapital i enlighet med den av 1929 års riksdag beslutade planen ett belopp av 2.60 miljoner kronor, dels ock för budgetens inkomstsida ett belopp av 5 miljoner kronor, motsvarande den föreslagna och numera av riksdagen beslutade avsättningen till fonden för mötande av förluster å aktiebolaget Kreditkassan. I huvud-

saklig anslutning till en av 1931 års lånemedelsrevision framlagd plan har Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen vidare föreslagit riksdagen besluta, att för nedskrivning av det i statens produktiva fonder nedlagda lånemedelskapitalet ävensom för täckande av förluster å lånemedelskapital skall av fonden användas ett belopp av 27.53 miljoner kronor. I det numera inträdda läget kan det ifrågasättas, huruvida icke med den slutliga prövningen av lånemedelsrevisionens förslag bör anstå. Jag förutsätter emellertid, att denna synpunkt kommer att beaktas vid ärendets behandling inom vederbörande riksdagsutskott. Därest ifrågavarande avskrivningsåtgärder icke vidtagas, skulle vid bifall till vad jag i övrigt föreslagit beträffande dispositionen av fondens tillgångar ett belopp av 54.50 miljoner kronor komma att kvarstå i fonden vid nästa budgetårs utgång.

Med hänsyn till ställningen å fonden finner jag hinder icke böra möta, att för täckande av utgifterna för ifrågavarande stödlån ett belopp av 15 miljoner kronor tillföres budgeten ur fonden. Nyssnämnda belopp av 54.50 miljoner kronor nedbringas härigenom till 39.50 miljoner kronor.

På sätt riksräkenskapsverket i sin förenämnda skrivelse den 29 april 1932 meddelat, kan å de s. k. rusdrycksmedelstitlarna under löpande budgetår beräknas uppkomma ett överskott av 4.80 miljoner kronor utöver dessa titlars i riksstaten beräknade avkastning. Till väsentlig del torde detta överskott vara att hänföra till de av årets riksdag beslutade skattehöjningarna beträffande vissa av hithörande titlar. Enligt gällande bestämmelser tillföres överskottet amorteringsfonden. Då det i nuvarande budgetläge icke synes mig lämpligt, att till fonden under innevarande budgetår avsättes större belopp än som i riksstaten beräknats, tillstyrker jag, att ifrågavarande överskott, avrundat till 5 miljoner kronor, tages i anspråk för det nu föreliggande budgetförslaget.

För budgetens balansering erfordras härefter ett belopp av 15 miljoner kronor. Efter överbägande av olika möjligheter har jag funnit mig böra förorda, att detta belopp i sin helhet uttages genom att omsättningsskatten å spritdrycker höjes såväl beträffande den fasta grundavgiften som med avseende å den procentuella skattesatsen. Såsom förut erinrats, har Kungl. Maj:t i proposition nr 30 förelagt riksdagen förslag angående höjning av nämnda skatt, vilket förslag av riksdagen bifallits för tiden intill utgången av löpande budgetår. I sitt i ärendet avgivna, av riksdagen godkända betänkande, nr 1, uttalade bevillningsutskottet, att utskottet med hänsyn till de ändrade förhållanden, som kunde uppkomma rörande behovet av skattemedel för nästkommande budgetår, icke hade ansett sig för det dåvarande böra fatta beslut om omsättnings- och utskänkningsskatten under nästa budgetår. I enlighet med riksdagens beslut utgår ifrågavarande skatt för närvarande med dels en fast grundavgift av 60 öre per liter försälda spritdrycker, dels ock 55 procent å det belopp, som, skatten oberäk-

nad, betingas vid detaljhandelsbolagens inköp av dryckerna i buteljerat skick. Med ledning av inom kontrollstyrelsen verkställda beräkningar har jag kommit till den slutsatsen, att nämnda skattesatser böra för ernående av den erforderliga merinkomsten höjas, grundavgiften från 60 öre till 1 krona för liter och den procentuella avgiften från 55 till 60 procent. Särskild proposition om ändring i nu angiven riktning av Kungl. Maj:ts förslag angående omsättnings- och utskänkningskatten för nästa budgetår synes icke behöva avlätas till riksdagen, utan anser jag mig med hänsyn till bevillningsutskottets nyss återgivna uttalande hava anledning förutsätta, att utskottet vid behandling av förslaget i vad det samma avser tiden 1 juli 1932—30 juni 1933 vidtager de ändringar, som i enlighet med vad jag nu anfört påkallas i det riksdagen förelagda författningsförslaget.

Jag föreslår alltså, att omsättnings- och utskänkningskatten å spritdrycker i riksstaten för nästkommande budgetår uppföres med 68 miljoner kronor.

Jag återkommer slutligen till den förut berörda frågan om reglering av det frakttillägg, Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag torde hava att för år 1932 erlægga till statens järnvägar.

Enligt det av Kungl. Maj:t i proposition nr 173 föreslagna, av riksdagen godkända avtalet med Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag och trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund kan Luossavaarabolaget under vissa förutsättningar mot ränta erhålla anstånd med gäldandet av det statens järnvägar enligt § 14 i 1927 års malmavtal tillkommande frakttillägget för malmbanan. I nyssnämnda proposition framhöll jag, att, därest ej särskilda åtgärder vidtoges, följderna härav kunde bliva, att, när bolaget åtnjöte anstånd med visst års frakttillägg, inlevereringen av statens järnvägars överskott komme att fördröjas och statens å budgeten redovisade inkomst från statens järnvägar att nedgå, medan för senare år, då bolaget inbetalade sådant uppskjutet frakttillägg, sagda inkomst komme att bliva i motsvarande mån större. Jag anförde vidare, att en dylik ojämnhet i inlevereringen av statens järnvägars överskott ur statsregleringsynpunkt icke vore önskvärd. Till undvikande härav syntes — då ju här endast vore fråga om en förskjutning i tiden av vad från Luossavaarabolaget skulle komma statsverket till godo — den anordningen kunna komma till användning, att å riksstaten ställdes till förfogande ett särskilt anslag, att utgå av lånemedel, vilket anslag anlidades för inbetalning till statsverket av ett belopp, motsvarande det uteblivna frakttillägget. Återbetalningen av de för täckande av ifrågavarande förskott upplånade medlen skulle sedermera äga rum i samband med bolagets avbetalningar å dess fraktskuld. Med en dylik anordning skulle förekommas, att det medgivna uppskovet med frakttilläggs inbetalande komme att inverka förryckande på statsregleringen.

Ersättning till statens järnvägar för uteblivet frakttillägg vid malmbanan.

Då man under nuvarande förhållanden torde hava att räkna med att Luossavaarabolaget kan bliva nödsakat att begagna sig av den enligt 1932 års avtal bolaget medgivna rätten till anstånd med gäldandet av frakttillägg för år 1932, finner jag mig böra, i anslutning till vad jag sålunda tidigare uttalat, föreslå, att under rubriken »Fonden för förslag till statsverket» ett anslag, att utgå av lånemedel, till belopp motsvarande det beräknade frakttillägget för år 1932, uppföres å riksstaten för nästkommande budgetår. Anslaget torde enligt en från chefen för statens järnvägar lämnad uppgift böra beräknas till 9.60 miljoner kronor.

Vid bifall till anslagsäskandet bör den i statsverkspropositionen upptagna inkomstiteln »Övriga lånemedel» höjas med ett mot anslaget svarande belopp.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:ts *Hemställan.* måtte föreslå riksdagen att

dels, med ändring av i statsverkspropositionen och, såvitt angår tullmedlen, i propositionen nr 59 framlagda förslag angående upptagande i riksstaten för budgetåret 1932/1933 av vissa inkomstitlar, i nämnda riksstat beräkna följande inkomstitlar sålunda:

Inkomst- och förmögenhetsskatt, <i>bevillning</i>	kronor	122,000,000
Extra inkomst- och förmögenhets- skatt, <i>bevillning</i>	»	11,500,000
Stämpelmedel, <i>bevillning</i>	»	45,000,000
Tullmedel, <i>bevillning</i>	»	148,000,000
Omsättnings- och utskänkings- skatt å spritdrycker, <i>bevillning</i>	»	68,000,000
Diverse inkomster	»	4,425,000
Postverket, <i>bevillning</i>	»	13,500,000
Telegrafverket	»	25,000,000
Statens järnvägar	»	17,000,000
Statens vattenfallsverk:		
a. Kraftverken	kronor	15,500,000
b. Kanalverken	»	50,000
c. Fastighetsför- valtningen	»	250,000
	»	15,800,000
Allmänna järnvägslånefonden	»	1,130,000
Fonden för låneunderstöd	»	600,000
Fonden för statsskuldens amorte- ring	»	25,000,000;

Kungl. Maj:ts proposition Nr 261.

dels i riksstaten för budgetåret 1932/1933 uppföra en inkomsttitel »Riksgäldskontorets inkomstmedel» med kronor 11,550,000;

dels bland utgifter för kapitalökning under rubriken »Fonden för förlag till statsverket» till täckande av viss statens järnvägars fordran hos Luossavaara-Kiiruna-vaara aktiebolag för budgetåret 1932/1933 anvisa ett anslag, att utgå av lånemedel, av kronor 9,600,000;

dels ock vid bifall till sistnämnda förslag höja den i statsverkspropositionen upptagna inkomsttiteln »Övriga lånemedel» med motsvarande belopp.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Kurt Björklund.